

Obsah

1. Antitrombotická léčba	17
1. 1. Látky s účinkem na trombocyty (antiagregancia, protidestičková léčiva, antitrombocytární přípravky)	17
1. 1. 1. Kyselina acetylsalicylová (ASA).....	18
1. 1. 2. Indobufen	19
1. 1. 3. Dipyridamol	19
1. 1. 4. Ticlopidin	20
1. 1. 5. Clopidogrel.....	20
1. 1. 6. Abciximab.....	20
1. 1. 7. Stomatologická rizika a komplikace.....	21
1. 2. Látky s účinkem na koagulační faktory (antikoagulancia)	21
1. 2. 1. Hepariny	21
1. 2. 1. 1. Nefrakcionovaný heparin.....	22
1. 2. 1. 2. Nízkomolekulární (frakcionovaný) heparin.....	23
1. 2. 1. 2. 1. Enoxaparin	23
1. 2. 1. 2. 2. Další LMWH	24
1. 2. 1. 3. Sulodexid	24
1. 2. 1. 4. Fondaparinux	24
1. 2. 2. Stomatologická rizika a komplikace.....	25
1. 3. Antagonisté vitamínu K.....	25
1. 3. 1. Warfarin	26
1. 3. 1. 1. Stomatologická rizika a komplikace	28
1. 3. 1. 2. Tecarfarin.....	29
1. 4. Přímé inhibitory trombinu	29
1. 4. 1. Hirudiny.....	30
1. 4. 2. Dabigatran	30
1. 5. Přímé inhibitory f. Xa.....	30
1. 5. 1. Rivaroxaban.....	30
1. 6. Trombolytika	31
1. 7. Praktické závěry pro ošetření pacientů s antitrombotickou léčbou.....	31
2. Léčba bolesti	33
2. 1. Definice a patofyziologie bolesti.....	33
2. 2. Měření bolesti a analgetické účinnosti	34
2. 3. Přípravky používané k léčbě bolesti.....	35
2. 3. 1. Neopioidní analgetika.....	35
2. 3. 1. 1. Analgetika-antipyretika	37
2. 3. 1. 1. 1. Kyselina acetylsalicylová (ASA)	37
2. 3. 1. 1. 2. Paracetamol	38
2. 3. 1. 1. 3. Metamizol.....	40
2. 3. 1. 1. 4. Propyfenazon.....	40
2. 3. 1. 2. Nesteroidní antiflogistika (antirevmatika, NSA)	41
2. 3. 1. 2. 1. Ibuprofen.....	42
2. 3. 1. 2. 2. Ketoprofen.....	42
2. 3. 1. 2. 3. Dexketoprofen.....	43
2. 3. 1. 2. 4. Diklofenak.....	43
2. 3. 1. 2. 5. Kyselina tiaprofenová	43
2. 3. 1. 2. 6. Nimesulid	44
2. 3. 1. 2. 7. Koxiby.....	44

2. 3. 2. Opioidní analgetika.....	45
2. 3. 2. 1. Slabé opioidy	45
2. 3. 2. 1. 1. Tramadol.....	45
2. 3. 2. 1. 2. Kodein.....	47
2. 3. 2. 1. 3. Dihydrokodein.....	47
2. 3. 2. 2. Silné opioidy (§)	47
2. 4. Podpůrná léčba bolesti	48
2. 4. 1. Baklofen	48
2. 5. Analgetika v premedikaci.....	48
2. 6. Analgetika v terapii	49
2. 7. Co se osvědčuje ve světě.....	51
3. Lokální anestetika	53
3. 1. Stručný historický přehled	53
3. 2. Princip blokády vedení vzruchu	54
3. 3. Farmakokinetika LA.....	54
3. 4. Farmakodynamika LA.....	55
3. 5. Dávkování LA	56
3. 6. Nežádoucí účinky LA.....	56
3. 6. 1. Alergické reakce	56
3. 6. 2. Psychogenní reakce	58
3. 6. 3. Toxické reakce	58
3. 6. 4. Methemoglobinemie.....	58
3. 6. 5. Maligní hypertermie	58
3. 6. 6. Idiosynkrazie	58
3. 7. Ovlivnění účinku LA.....	58
3. 8. Farmakologie jednotlivých druhů lokálních anestetik	59
3. 8. 1. Kokain	59
3. 8. 2. Prokain	60
3. 8. 3. Lidokain.....	60
3. 8. 4. Trimekain.....	61
3. 8. 5. Mepivakain	62
3. 8. 6. Artikain	62
3. 8. 7. Bupivakain.....	63
3. 8. 8. Prilokain	63
3. 8. 9. Etidokain	64
3. 9. Jiná novější anestetika	64
3. 9. 1. Oxetakin.....	64
3. 9. 2. Centbukridin	64
3. 9. 3. Ropivakain	64
3. 9. 4. Levobupivakain	66
3. 10. Antidotum lokálních anestetik.....	66
4. Vazokonstriktory	68
4. 1. Adrenalin.....	68
4. 1. 1. Farmakokinetika adrenalinu	69
4. 1. 2. Farmakodynamika adrenalinu	69
4. 1. 3. Chemická konstituce a fyzikální vlastnosti adrenalinu	70
4. 1. 4. Adrenergní receptory	70
4. 1. 4. 1. Receptory alfa	70
4. 1. 4. 2. Receptory beta	70
4. 1. 5. Měření účinku adrenalinu.....	71
4. 1. 6. Endogenní adrenalin a stres.....	72
4. 1. 7. Adrenalin v zubním lékařství.....	73
4. 1. 7. 1. Adrenalin u pacientů s kardiovaskulárním onemocněním	74
4. 1. 7. 2. Adrenalin u hypertoniků	76
4. 1. 7. 3. Adrenalin u diabetiků.....	76

4. 1. 7. 4. Adrenalin u poruch štítné žlázy.....	76
4. 1. 7. 5. Adrenalin u astmatiků.....	77
4. 1. 7. 6. Adrenalin v graviditě a laktaci.....	78
4. 1. 7. 7. Adrenalin u pacientů s glaukomem.....	78
4. 1. 8. Vybrané lékové interakce adrenalinu.....	79
4. 1. 8. 1. Inhibitory monoaminooxidázy (I-MAO).....	79
4. 1. 8. 2. Kalium.....	79
4. 1. 8. 3. Neselektivní betablokátory.....	79
4. 1. 8. 4. Tricyklická antidepresiva (TCAD).....	79
4. 1. 8. 5. Lokální aplikace adrenalinu.....	80
4. 1. 9. Ochrana pacienta před nežádoucími účinky adrenalinu.....	81
4. 2. Noradrenalin (Norepinefrin, Levophed, Levarterenol).....	81
4. 3. Levonordefrin (Neocobefrin).....	82
4. 4. Fenylefrin (Neosyefrin).....	82
4. 5. Korbadrin (Cobefrin, Nordefrin, Corbasil).....	82
4. 6. Oktapresiny.....	83
5. Antimikrobní léčba (antibakteriální přípravky).....	84
5. 1. Rozdělení ATB.....	84
5. 2. Farmakokinetika ATB.....	86
5. 3. Farmakodynamika ATB.....	86
5. 4. Nežádoucí účinky ATB.....	87
5. 4. 1. Toxické.....	87
5. 4. 2. Imunologické.....	87
5. 4. 3. Biologické.....	88
5. 5. Rozhodnutí o zahájení léčby.....	88
5. 6. Beta-laktamy.....	90
5. 6. 1. Peniciliny.....	90
5. 6. 1. 1. Benzylpenicilin (penicilin G).....	91
5. 6. 1. 2. Fenoxymetylpenicilin (penicilin V, V-penicilin).....	91
5. 6. 1. 3. Penamecilin.....	92
5. 6. 1. 4. Amoxicilin (AMX).....	92
5. 6. 1. 5. Ampicilin (AMP).....	93
5. 6. 1. 6. Ampicilin se sulbaktamem (Sultamicin) (AMS).....	93
5. 6. 1. 7. Amoxicilin s kyselinou klavulanovou (co-amoxicilin) (AMC).....	93
5. 6. 1. 8. Oxacilin (OXA).....	94
5. 6. 2. Cefalosporiny.....	94
5. 7. Makrolidy.....	96
5. 7. 1. Erythromycin (ERY).....	96
5. 7. 2. Spiramycin (SPI).....	96
5. 7. 3. Roxithromycin (ROX).....	96
5. 7. 4. Klarithromycin (CLA).....	96
5. 7. 5. Azithromycin (AZI).....	97
5. 8. Linkosamidy.....	97
5. 8. 1. Linkomycin (LIN).....	97
5. 8. 2. Klindamycin (CLI).....	98
5. 9. Tetracykliny.....	98
5. 9. 1. Doxycyklin (DOX).....	99
5. 10. Nitroimidazoly.....	99
5. 10. 1. Metronidazol (MTR).....	99
5. 10. 2. Ornidazol (ORN).....	100
5. 11. Antibiotická profylaxe.....	100
5. 11. 1. Antibiotická profylaxe u pacientů ohrožených infekční endokarditidou.....	101
5. 11. 2. Antibiotická profylaxe u nekardiálních stavů.....	105
5. 11. 3. Antibiotická profylaxe u pacientů s kloubními náhradami – aktuální stav.....	106

6. Antimikrobní léčba (antimykotika).....	109
6. 1. Rozdělení a charakteristika antimykotik	109
6. 2. Patogeneze mykotických infekcí.....	110
6. 3. Kandidóza.....	111
6. 4. Aspergilóza a zygomykóza.....	112
6. 5. Ostatní mykózy	113
6. 6. Laboratorní diagnostika.....	113
6. 7. Přehled nejužívanějších antimykotik	114
6. 7. 1. Polyenová antimykotika	114
6. 7. 1. 1. Amfotericin B.....	114
6. 7. 1. 2. Nystatin	114
6. 7. 1. 3. Natamycin (pimaricin).....	115
6. 7. 2. Antimetaboly	115
6. 7. 2. 1. Flucytosin (5-fluorocytosin).....	115
6. 7. 3. Alylaminové deriváty	116
6. 7. 3. 1. Terbinafin	116
6. 7. 3. 2. Naftifin	116
6. 7. 4. Azolové deriváty.....	116
6. 7. 4. 1. Ketokonazol	116
6. 7. 4. 2. Mikonazol	117
6. 7. 4. 3. Flukonazol.....	117
6. 7. 4. 4. Itrakonazol	117
6. 7. 4. 5. Vorikonazol	118
6. 7. 4. 6. Posakonazol	119
6. 7. 5. Echinokandiny	119
6. 7. 5. 1. Kaspofungin.....	119
6. 7. 5. 2. Anidulafungin	120
6. 7. 5. 3. Mikafungin.....	120
6. 8. Novinky ve vývoji antimykotik.....	120
6. 9. Přípravky s antimykotickou aktivitou pro lokální použití (antiseptika).....	120
6. 9. 1. Chlorhexidin	120
6. 9. 2. Jodovaný povidon.....	122
6. 9. 3. Fusafungin a benzydamin	122
6. 10. Praktické poznámky k lokální antimykotické terapii	122
7. Kortikoidy	124
7. 1. Patofyziologické předpoklady	124
7. 2. Farmakokinetika GK	125
7. 3. Farmakodynamika GK	126
7. 4. Indikace a zásady léčebného užívání GK.....	127
7. 5. Kontraindikace GK	128
7. 6. Nežádoucí účinky GK	128
7. 7. Interakce GK	129
7. 8. Farmakologie hlavních zástupců GK.....	129
7. 8. 1. Prednison	129
7. 8. 2. Prednisolon	130
7. 8. 3. Methylprednisolon.....	130
7. 8. 4. Triamcinolon.....	130
7. 8. 5. Dexamethason	131
7. 8. 6. Betamethason.....	131
7. 8. 7. Clobetasol	132
7. 8. 8. Beklometason	132
7. 9. Klinické využití GK u vybraných stavů v zubní praxi.....	132
7. 9. 1. Dentoalveolární chirurgie	133
7. 9. 2. Onemocnění temporomandibulárního kloubu	134
7. 9. 3. Onemocnění sliznic a parodontu	134

7. 9. 3. 1. Orální forma erozivní formy lichen ruber planus	135
7. 9. 3. 2. Erythema exsudativum multiformae	136
7. 9. 3. 3. Melkerssonův-Rosenthalův syndrom	136
7. 9. 3. 4. Psoriáza	136
7. 9. 4. Endodoncie	137
7. 9. 5. Neodkladná péče	137
7. 9. 5. 1. Alergická reakce	138
7. 9. 5. 2. Addisonská krize	138
7. 9. 5. 3. Uštknutí	140
7. 10. Shrnutí zásad použití GK	141
8. Vybrané lékové interakce v praxi zubního lékaře	142
8. 1. Antibiotika	145
8. 1. 1. Vzájemné kombinace antibiotik	145
8. 1. 2. Tetracykliny	146
8. 1. 3. Metronidazol	146
8. 1. 4. Makrolidy	147
8. 1. 5. Azolová antimykotika	147
8. 1. 6. Další významné interakce antibiotik	148
8. 1. 6. 1. ATB a kontraceptiva	148
8. 1. 6. 2. ATB a digoxin	149
8. 1. 6. 3. Linkosamidy a centrální myorelaxancia	149
8. 1. 6. 4. ATB a warfarin	149
8. 2. Warfarin	149
8. 2. 1. Warfarin a antibiotika	150
8. 2. 2. Warfarin a fytofarmaka	152
8. 2. 3. Warfarin a nesteroidní analgetika – antiflogistika	152
8. 2. 4. Warfarin a paracetamol	153
8. 3. Analgetika – nesteroidní antiflogistika (NSA)	153
8. 3. 1. NSA a antihypertenziva	154
8. 3. 2. NSA a lithium	155
8. 3. 3. NSA a digoxin	155
8. 3. 4. NSA a perorální antidiabetika	156
8. 3. 5. Paracetamol a alkohol	156
8. 3. 6. Shrnutí interakcí NSA	157
8. 4. Imunosupresiva	157
8. 4. 1. Cyklosporin A	159
8. 4. 2. Takrolimus	159
8. 4. 3. Sirolimus	159
8. 4. 4. Mykofenolát mofetil	159
8. 4. 5. Azathioprin	160
8. 5. Fytofarmaka – byliny a rostlinné přípravky	160
8. 5. 1. Třapatka nachová (Echinacea purpurea)	160
8. 5. 2. Česnek (Allium sativum)	161
8. 5. 3. Žeňšen (Všehoj žeňšenový, Ginseng, Panax ginseng)	161
8. 5. 4. Třezalka (St. John's Wort, Hypericum perforatum)	161
8. 5. 5. Grapefruitová šťáva	161
8. 5. 6. Zázvor (Zingiber officinale)	162
8. 5. 7. Kozlík lékařský (Valeriana officinalis)	162
8. 5. 8. Doporučení a poznámky k fytoterapii	163
9. Rejstříky	164
9. 1. Seznam zkratk	164
9. 2. Literatura	167
9. 3. Věcný rejstřík	180